

Bruxelles, 1. travnja 2022.
(OR. en)

7808/22

**Međuinstitucijski predmet:
2022/0092(COD)**

**CONSOM 78
MI 246
COMPET 203
ENER 118
ENV 313
SUSTDEV 75
DIGIT 73
CODEC 421
IA 36**

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	31. ožujka 2022.
Za:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2022) 143 final
Predmet:	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni direktiva 2005/29/EZ i 2011/83/EU u pogledu jačanja položaja potrošača u zelenoj tranziciji boljom zaštitom od nepoštenih praksi i boljim informiranjem

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 143 final.

Priloženo: COM(2022) 143 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 30.3.2022.
COM(2022) 143 final

2022/0092 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o izmjeni direktiva 2005/29/EZ i 2011/83/EU u pogledu jačanja položaja potrošača u zelenoj tranziciji boljom zaštitom od nepoštenih praksi i boljim informiranjem

(Tekst značajan za EGP)

{SEC(2022) 166 final} - {SWD(2022) 85 final} - {SWD(2022) 86 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

1.1. Razlozi i ciljevi prijedloga

U Ugovoru o funkcioniranju Europske unije (članci 114. i 169. UFEU-a) i Povelji o temeljnim pravima (članak 38.) zahtijeva se visoka razina zaštite potrošača u EU-u. Zakonodavstvo EU-a u području zaštite potrošača pridonosi i valjanom funkcioniranju jedinstvenog tržišta. Njime se nastoje osigurati poštenu i transparentnu odnosu između poslovnog subjekta i potrošača i u konačnici podupirati dobrobit europskih potrošača i gospodarstvo EU-a.

Ovim se prijedlogom nastoje ojačati prava potrošača izmjenom dviju direktiva kojima se štite interesi potrošača na razini Unije: Direktive 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi¹ i Direktive 2011/83/EU o pravima potrošača². Točnije, prijedlogom se nastoji pridonijeti kružnom, čistom i zelenom gospodarstvu EU-a omogućivanjem toga da potrošači donose utemeljene odluke o kupnji i time doprinose održivijoj potrošnji. Prijedlog se bavi i nepoštenim poslovnim praksama kojima se potrošači zavaravanjem odvrću od odabira održive potrošnje. Nadalje, njime se osigurava bolja i dosljednija primjena pravila EU-a o zaštiti potrošača.

Prijedlog je bio jedna od inicijativa utvrđenih u Novoj strategiji za potrošače³ i Akcijskom planu za kružno gospodarstvo⁴ i temelji se na europskom zelenom planu⁵. Jačanje položaja potrošača i omogućivanje uštede troškova ključni su elementi okvira politike za održive proizvode. To se nastoji postići poboljšanim sudjelovanjem potrošača u kružnom gospodarstvu, posebice boljim informiranjem potrošača o trajnosti i mogućnosti popravka određenih proizvoda prije sklapanja ugovora i jačanjem zaštite potrošača od nepoštenih poslovnih praksi kojima se sprečavaju održive kupnje, kao što su:

- manipulativni zeleni marketing (tj. zavaravajuće tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš),
- prakse ranog zastarijevanja (tj. prijevremeni kvar robe), i
- upotreba nepouzdanih i netransparentnih oznaka održivosti i informacijskih alata.

¹ Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.).

² Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).

³ COM(2020) 696 final, 13. studenoga 2020.

⁴ COM(2020) 98 final, 11. ožujka 2020.

⁵ COM(2019) 640 final, 11. prosinca 2019.

Točnije, prijedlogom se nastoji:

- pružiti informacije o postojanju i duljini proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti za sve vrste robe ili o nepostojanju takvog jamstva u pogledu robe koja koristi energiju,
- pružiti informacije o dostupnosti besplatnog ažuriranja softvera za svu robu s digitalnim elementima, digitalni sadržaj i digitalne usluge,
- pružiti informacije o mogućnosti popravka proizvoda putem ocjene popravljivosti ili drugih relevantnih informacija o popravku, ako su dostupne, za sve vrste robe,
- osigurati da trgovci ne zavaravaju potrošače o okolišnim i društvenim učincima, trajnosti i mogućnosti popravka proizvoda,
- osigurati da trgovac može iznijeti tvrdnju o prihvatljivosti za okoliš koja se odnosi na buduću okolišnu učinkovitost samo kad to uključuje jasne obveze,
- osigurati da trgovac ne može oglašavati pogodnosti za potrošače koje se smatraju uobičajenom praksom na relevantnom tržištu,
- osigurati da trgovac može uspoređivati proizvode, među ostalim s pomoću alata za informiranje o održivosti, samo ako pruži informacije o metodi usporedbe, obuhvaćenim proizvodima i dobavljačima te mjerama za ažuriranje informacija,
- zabraniti prikaz oznake održivosti koja se ne temelji na programu certificiranja ili je nisu utvrdila javna tijela,
- zabraniti opće tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš koje se potrošačima upućuju u okviru stavljanja proizvoda na tržište ako se ne može dokazati izvrsna okolišna učinkovitost proizvoda ili trgovca u skladu s Uredbom (EZ) 66/2010 (znak za okoliš EU-a), službeno priznatim programima dodjele znaka za okoliš u državama članicama ili drugim primjenjivim zakonima Unije, kako su relevantni za tvrdnju,
- zabraniti iznošenje tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš o cjelokupnom proizvodu kad se ona zapravo odnosi samo na određeni aspekt proizvoda,
- zabraniti iznošenje zahtjeva propisanih zakonom za sve proizvode unutar relevantne kategorije proizvoda na tržištu Unije kao razlikovnog obilježja ponude trgovca,
- zabraniti određene prakse povezane s ranim zastarijevanjem robe.

Te su mjere potrebne radi ažuriranja postojećeg zakonodavstva o zaštiti potrošača kako bi se osiguralo da su potrošači zaštićeni i da mogu aktivno pridonijeti zelenoj tranziciji. Direktivom o pravima potrošača koja je trenutačno na snazi od trgovaca se zahtijeva da potrošačima pruže informacije o glavnim obilježjima robe ili usluga. To uključuje posebne zahtjeve za pružanje informacija o postojanju zakonskog jamstva usklađenosti te dodatnih komercijalnih jamstava.

Međutim, kako ne postoji zahtjev za pružanje informacija o nepostojanju komercijalnih jamstava trajnosti, Direktivom se proizvođači dovoljno ne potiču na pružanje takvih jamstva potrošačima. Istraživanja pokazuju da su, kad se potrošački proizvodi nude uz komercijalno jamstvo, informacije o takvim komercijalnim jamstvima i načinu na koji se vrši naplata od potrošača često nejasne, neprecizne ili nepotpune, što potrošačima otežava usporedbu proizvoda te razlikovanje komercijalnog i (obveznog) zakonskog jamstva⁶. Ovim će se prijedlogom to pitanje nastojati riješiti osiguravanjem da se potrošačima pružaju informacije o postojanju komercijalnog jamstva trajnosti za razdoblje dulje od dvije godine, kojim je obuhvaćena cjelokupna roba, kad god je proizvođač takve informacije stavio na raspolaganje.

Nadalje, Direktiva ne sadržava posebne zahtjeve da se potrošačima moraju pružiti informacije o mogućnosti popravka robe. Umjesto toga, zahtijeva se samo da se „prema potrebi” pružaju informacije o „postprodajnim uslugama”. Takvih informacija, koje bi pomogle u promicanju popravka robe i posljedično bile osobito vrijedne u pomaganju potrošačima da doprinesu kružnom gospodarstvu, uglavnom nema na prodajnom mjestu. Nedavne studije pokazuju da do 80 % potrošača u EU-u tvrdi da teško pronalazi informacije o tome koliko je lako popraviti proizvod⁷.

Opća pravila u Direktivi o nepoštenoj poslovnoj praksi o zavaravajućim praksama mogu se primijeniti na prakse manipulativnog zelenog marketinga kad negativno utječu na potrošače na temelju ocjene pojedinačnog slučaja. Međutim, ni u Direktivi ni u njezinu Prilogu I. (crna lista) ne postoje posebna pravila u kojima se takve prakse definiraju kao nepoštene u svim okolnostima. Nedavnim pregledom internetskih stranica koji su provela tijela Mreže za suradnju u zaštiti potrošača radi otkrivanja zavaravajućih tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš potvrđeno je da postoji potreba za jačanjem pravila radi pospješivanja provedbe u tom području. Nadalje, u nedavnoj studiji Komisije procijenjeno je 150 tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš te je utvrđeno da se u znatnom udjelu (53,3 %) tih tvrdnji pružaju nejasne, zavaravajuće ili neutemeljene informacije o ekološkim obilježjima proizvoda u EU-u i u širokom rasponu skupina proizvoda (i u okviru oglašavanja i na proizvodu)⁸.

Ista je situacija i kad je riječ o slučajevima ranog zastarijevanja. Nedostatak posebnih pravila i potreba za ocjenjivanjem konkretnih učinaka takve prakse na potrošače otežavaju provedbu Direktive u tom području. To potvrđuje i činjenica da je u odgovorima u okviru otvorenog javnog savjetovanja za vrijeme pripreme ovog prijedloga 76 % ispitanika navelo da je doživjelo neočekivani kvar proizvoda u zadnje tri godine⁹.

1.2. Dosljednost s postojećim pravilima

Direktivom (EU) 2019/771¹⁰ (Direktiva o kupoprodaji robe) promiče se trajnost robe putem zakonskog jamstva, kojim se potrošačima pružaju određena prava u minimalnom

⁶ Europska komisija, Studija potrošačkog tržišta o funkcioniranju zakonskih i komercijalnih jamstava za potrošače u EU-u, 2015. Europska komisija, studija priložena procjeni učinka: Studija o jačanju položaja potrošača ususret zelenoj tranziciji, srpanj 2021. Komercijalna jamstva: jesu li vrijedna potrošenog novca? ECC-Net, travanj 2019.

⁷ Europska komisija, Studija ponašanja o uključenosti potrošača u kružno gospodarstvo, 2018., str. 81.

⁸ Europska komisija, Tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš u EU-u – inventura i ocjena pouzdanosti, 2020.

⁹ Europska komisija, Nova strategija za potrošače: sažeto izvješće o činjenicama – javno savjetovanje, 2020., str. 20.

¹⁰ Direktiva (EU) 2019/771 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o određenim aspektima ugovora o kupoprodaji robe, izmjeni Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 1999/44/EZ (SL L 136, 22.5.2019., str. 28.).

dvogodišnjem razdoblju, koje države članice mogu produljiti pod određenim uvjetima. U njoj su predviđeni i uvjeti pod kojima proizvođač može potrošaču ponuditi komercijalno jamstvo trajnosti.

Ovim će se prijedlogom povećati transparentnost za potrošače u pogledu komercijalnih jamstava, čime će se ujedno proizvođače potaknuti na to da nude komercijalna jamstva trajnosti koja su dulja od dvije godine obvezivanjem trgovaca na to da na prodajnom mjestu pružaju informacije o postojanju (ili nepostojanju u pogledu robe koja koristi energiju) i duljini komercijalnih jamstava trajnosti koje pružaju proizvođači.

Direktivom o kupoprodaji robe i Direktivom o digitalnom sadržaju¹¹ osigurava se da se potrošačima isporuče ažuriranja softvera kako bi proizvod bio usklađen za vrijeme trajanja ugovora ili, alternativno, u razdoblju koje potrošač može razumno očekivati.

Međutim, nije uzeta u obzir usporedivost proizvoda na prodajnom mjestu na temelju dostupnosti ažuriranja softvera. U ovom prijedlogu predviđeno je da se potrošač prije sklapanja ugovora mora informirati o postojanju ažuriranja softvera i razdoblju unutar kojeg se proizvođač obvezao pružiti ga ako je proizvođač pružio takve informacije. Ako već postoji ponuđeno komercijalno jamstvo trajnosti za razdoblje dulje od dvije godine, obveza informiranja za trgovce odnosi se samo na ažuriranja softvera kad je trajanje dulje od trajanja komercijalnog jamstva trajnosti kako bi se izbjegle nepotrebne informacije za potrošače.

Budući da se ovim prijedlogom izmjenjuju postojeće direktive u području prava o zaštiti potrošača, njegove će se odredbe moći oslanjati na cijeli spektar mehanizama provedbe u okviru postojećeg potrošačkog prava EU-a, koje je nedavno ojačano Direktivom o boljem izvršavanju i modernizaciji¹², Direktivom o predstavničkim tužbama¹³ i revidiranom Uredbom o suradnji u zaštiti potrošača¹⁴.

1.3. Dosljednost u odnosu na druge politike EU-a

Uz iznimku određenih odstupanja, dvije direktive u području potrošačkog prava koje se mijenjaju ovim prijedlogom primjenjuju se u svim gospodarskim sektorima. Zbog svoje sveobuhvatnosti primjenjuju na mnoge aspekte transakcija između poslovnih subjekata i potrošača koji mogu biti obuhvaćeni i drugim, specifičnijim zakonodavstvom EU-a u različitim područjima. Međudjelovanje različitih instrumenata prava EU-a uređeno je načelom *lex specialis*. Prema tom načelu, opće direktive u području potrošačkog prava primjenjuju se kad god relevantni aspekti transakcija između poslovnih subjekata i potrošača nisu uređeni specifičnijim odredbama prava EU-a. Opće direktive u području potrošačkog prava stoga

¹¹ Direktiva (EU) 2019/770 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga (SL L 136, 22.5.2019., str. 1.)

¹² Direktiva (EU) 2019/2161 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i direktiva 98/6/EZ, 2005/29/EZ te 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu boljeg izvršavanja i modernizacije pravila Unije o zaštiti potrošača (SL L 328, 18.12.2019., str. 7.).

¹³ Direktiva (EU) 2020/1828 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ (SL L 409, 4.12.2020., str. 1.).

¹⁴ Uredba (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisa o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 345, 27.12.2017., str. 1.).

funkcioniraju kao „sigurnosna mreža” tako što osiguravaju održavanje visoke razine zaštite potrošača u svim sektorima te dopunjuju i popunjavaju praznine u sektorskom pravu Unije.

Ovaj bi se prijedlog dopunio dvjema drugim inicijativama na razini EU-a: inicijativom za tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš i inicijativom za održive proizvode. Inicijativom za tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš nastojat će se uvesti dodatni zahtjevi u vezi s tvrdnjama o prihvatljivosti proizvoda i organizacija za okoliš, kad ih poduzeća upućuju potrošačima i drugim poduzećima.

Inicijativa za održive proizvode temelji se na Direktivi o ekološkom dizajnu koja je trenutačno na snazi¹⁵ kako bi se za proizvode koji se prodaju u EU-u uveli zahtjevi u pogledu održivosti. Te tri inicijative međusobno su usklađene i komplementarne.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Zaštita potrošača obuhvaćena je zajedničkom nadležnošću („podijeljena nadležnost”) EU-a i njegovih država članica. Kako je utvrđeno u članku 169. Ugovora o funkcioniranju EU-a (UFEU), EU je dužan pomoći u zaštiti gospodarskih interesa potrošača i promicanju njihova prava na informiranost i izobrazbu radi zaštite njihovih interesa. Ovaj se prijedlog temelji na članku 114., koji je, u skladu s člankom 169. stavkom 2. točkom (a), pravna osnova za donošenje mjera kojima se doprinosi postizanju ciljeva iz članka 169. u kontekstu dovršetka unutarnjeg tržišta.

Osim postizanja ciljeva jedinstvenog tržišta i zaštite potrošača, ovim se prijedlogom nastoji postići visoka razina zaštite okoliša stvaranjem mogućnosti za kružno, čisto i zeleno gospodarstvo. Budući da su te koristi za okoliš komplementarne s primarnim ciljevima zaštite potrošača i dovršetka jedinstvenog tržišta, članak 114. UFEU-a o dovršetku unutarnjeg tržišta, uzimajući u obzir članak 169. UFEU-a, primjerena je pravna osnova.

• Supsidijarnost (za podijeljenu nadležnost)

Ovim se prijedlogom izmjenjuju pravila EU-a o zaštiti potrošača, čije se donošenje smatra nužnim i u skladu s načelom supsidijarnosti. Bolje funkcioniranje jedinstvenog tržišta ne može se postići samo nacionalnim propisima. Pravila EU-a o zaštiti potrošača sve su važnija jer se jedinstveno tržište produbljuje, a broj transakcija potrošača EU-a između država članica povećava. Problemi koji se nastoje riješiti ovim predloženim izmjenama oni su koji zahvaćaju cijeli EU i imaju iste uzroke. Stoga će samo mjere poduzete na razini EU-a biti učinkovite.

Prekogranična trgovina unutar EU-a toliko je velikog opsega i intenziteta da nedosljedni – ili čak samo različiti – odabiri politika država članica mogu ugroziti učinkovito funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Nadalje, trgovci mogu doprijeti do potrošača preko granica država članica. To može stvoriti probleme koje nacionalni zakonodavci i regulatori teško mogu na odgovarajući način samostalno rješavati.

¹⁵ Direktiva 2009/125/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn proizvoda koji koriste energiju (SL L 285, 31.10.2009., str. 10.).

U nedostatku djelovanja na razini EU-a nacionalne inicijative, iako donose određene koristi za potrošače i nacionalna tržišta, mogle bi dovesti do fragmentacije jedinstvenog tržišta, što bi posljedično stvorilo pravnu nesigurnost i povećalo troškove usklađivanja.

Direktivom 2005/29/EZ osigurava se potpuna usklađenost nacionalnih pravila o nepoštenoj poslovnoj praksi štetnoj za gospodarske interese potrošača. Direktiva 2011/83/EU u načelu pruža potpuno usklađivanje pravila o zahtjevima za predugovorne informacije.

Svako novo nacionalno zakonodavstvo unutar područja primjene tih direktiva bilo bi u suprotnosti s potpuno usklađenim pravnim okvirom. Ovaj prijedlog pomaže u ublažavanju teškoća s kojima se nacionalna tijela susreću u provođenju postojećih pravila iz Direktive 2005/29/EZ koja se temelje na načelima u takvim složenim područjima kao što su zavaravajuće tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš, prakse ranog zastarijevanja te netransparentne oznake održivosti i alati za informiranje o održivosti. Dodatnim odredbama o tome kad i kako bi se takve prakse smatrale nepoštenima povećala bi se učinkovitost zaštite potrošača unutar EU-a.

Ovim se prijedlogom izmjenjuje i Direktiva 2011/83/EU tako što se od trgovaca zahtijeva da pruže informacije o trajnosti i mogućnosti popravka proizvoda prije sklapanja ugovora kako bi se osiguralo da potrošači mogu donositi utemeljenije odluke o kupnji. Time će se osigurati da potrošači mogu imati koristi od takvih informacija pri kupnji proizvoda na jedinstvenom tržištu.

- **Proporcionalnost**

Mjere u prijedlogu proporcionalne su ciljevima omogućivanja potrošačima da donose utemeljene odluke o kupnji, promicanja održive potrošnje, uklanjanja nepoštenih poslovnih praksi trgovaca koje nanose štetu održivom gospodarstvu i odvrćaju potrošače od odabira održive potrošnje te osiguravanja bolje i dosljednije primjene pravila EU-a o zaštiti potrošača.

Zahtjev za pružanje informacija o prisutnosti proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti za razdoblje dulje od dvije godine potreban je samo kad proizvođač te informacije stavi na raspolaganje trgovcu. Nadalje, kad je riječ o robi koja koristi energiju, potrošače bi trebalo obavijestiti i o činjenici da proizvođač te informacije nije stavio na raspolaganje. Trgovci podliježu tom zahtjevu samo kad je riječ o robi koja koristi energiju čija se trajnost može pouzdano procijeniti i o kojoj potrošači uglavnom žele primati takve informacije.

Za robu s digitalnim elementima, pružanje *informacija o dostupnim besplatnim ažuriranjima softvera* potrebno je samo kad se ažuriranja isporučuju za razdoblje dulje od razdoblja obuhvaćenog proizvođačevim komercijalnim jamstvom trajnosti i ako je proizvođač pružio trgovcu takve informacije. Nadalje, takve bi se informacije trebale pružati samo u slučaju jednokratne isporuke predmetnih digitalnih elemenata.

Za digitalne usluge i digitalni sadržaj, pružanje *informacija o dostupnim ažuriranjima softvera* potrebno je samo kad je pružatelj usluga i sadržaja pružio trgovcu takve informacije, ako se pružatelj usluga i sadržaja razlikuje od trgovca. Nadalje, takve bi se informacije trebale pružati samo u slučaju jednokratne isporuke predmetne digitalne usluge ili sadržaja.

Pružanje *informacija o mogućnosti popravka proizvoda putem ocjene popravljivosti ili drugih relevantnih informacija o popravku* potrebno je na prodajnom mjestu samo ako je ocjena popravljivosti tog proizvoda već utvrđena na temelju prava EU-a ili kad god proizvođač stavi

na raspolaganje druge relevantne informacije o popravku. Trgovci nisu dužni informirati potrošače na prodajnom mjestu ako takve informacije nisu dostupne.

Očekuje se da će *zabrana općih tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš koje se potrošačima upućuju pri stavljanju proizvoda na tržište* donijeti znatne koristi za potrošače i istodobno ograničiti opterećenje za trgovce. Trgovcima je dopušteno iznositi opće tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš ako se može dokazati izvrsna okolišna učinkovitost proizvoda ili trgovca u skladu s Uredbom (EZ) 66/2010 (znak za okoliš EU-a), službeno priznatim programima dodjele znaka za okoliš u državama članicama u skladu s člankom 11. Uredbe (EZ) 66/2010 ili drugim primjenjivim zakonima Unije.

Očekuje se da će i *zabrana iznošenja tvrdnje o prihvatljivosti cjelokupnog proizvoda za okoliš kad se ona zapravo odnosi samo na određeni aspekt proizvoda* donijeti znatne koristi za potrošače, pri čemu će se istodobno pojasniti pravila za trgovce, što će osigurati jednake uvjete među njima. Time će se trgovcima omogućiti da i dalje iznose tvrdnje o prihvatljivosti određenog aspekta proizvoda za okoliš, ali samo ako se potrošaču jasno da do znanja da se tvrdnja odnosi na određeni aspekt proizvoda, a ne na cjelokupni proizvod.

Zabrana praksi povezanih s ranim zastarijevanjem proizvoda usmjerena je na određene i jasno utvrđene postojeće prakse te se njome nastoji zajamčiti pravna sigurnost za trgovce i olakšati provedba jer provedbena tijela neće biti obvezna dokazati da je proizvod dizajniran za rano zastarijevanje s namjerom poticanja na kupnju novog modela.

- **Odabir instrumenta**

Budući da se ovim prijedlogom mijenjaju dvije postojeće direktive, najprikladniji je instrument direktiva.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Godine 2017. provedena je provjera primjerenosti potrošačkog i tržišnog prava EU-a i evaluacija Direktive o pravima potrošača. Nalazi te provjere i evaluacije prvenstveno su pokazali da je potrebno povećati informiranost te poboljšati provedbu pravila i mogućnosti potrošača da traže odštetu kako bi se najbolje iskoristilo postojeće zakonodavstvo te je u njima istaknut ograničen raspon potrebnih promjena zbog digitalizacije.

S obzirom na usmjerenost na provedbu i digitalizaciju, nije bilo posebnih zaključaka o doprinosu potrošačkog prava EU-a održivoj potrošnji, što je pitanje koje je nekoliko godina poslije, nakon najave europskog zelenog plana, dobilo dodatnu političku važnost. Međutim, kad god je to moguće i relevantno, ovaj se instrument temelji na nalazima i zaključcima prikupljenima u okviru provjere primjerenosti i evaluacije iz 2017¹⁶.

¹⁶ Rezultati provjere primjerenosti potrošačkog i tržišnog prava EU-a i evaluacije Direktive o pravima potrošača <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/59332>

- **Savjetovanja s dionicima**

Komisija se pri pripremi ovog prijedloga savjetovala s dionicima putem:

- mehanizma za davanje povratnih informacija o početnoj procjeni učinka,
- javnog savjetovanja putem interneta,
- ciljanih savjetovanja s ključnim dionicima, koja su uključivala približno 150 temeljitih intervju s glavnim skupinama na koje se inicijativa odnosi: nacionalnim tijelima te poslovnim udruženjima i udruženjima potrošača na razini EU-a i nacionalnoj razini,
- telefonskih intervju s pomoću računala s više od 100 poduzeća,
- internetskih anketa među gotovo 12 000 potrošača u svim državama članicama EU-a,
- četiriju stručnih radionica s različitim skupinama dionika.

Otvoreno javno savjetovanje putem interneta

Ovo otvoreno javno savjetovanje pokazalo je da je provjera pouzdanosti tvrdnji o prihvatljivosti proizvoda za okoliš najveća prepreka poboljšanom sudjelovanju potrošača u zelenoj tranziciji i nastojanjima da se postigne održivija potrošnja. Veća je vjerojatnost da će organizacije potrošača utvrditi da je to prepreka nego poslovna udruženja.

Većina ispitanika doživjela je neočekivani kvar proizvoda u posljednje tri godine. Utvrđeno je da su proizvodi IKT-a najproblematičniji, a slijedili su mali kućanski aparati te odjeća i obuća.

Utvrđeno je da su „informacije o mogućnosti popravka proizvoda” opcija koja bi potrošačima najvjerojatnije omogućila da odaberu održivije proizvode i sudjeluju u kružnom gospodarstvu. To su snažno podržavala javna tijela i građani, ali ne i poduzeća/poslovne organizacije, koji su umjesto toga podržavali pružanje „informacija o ekološkom i klimatskom otisku u okviru životnog ciklusa proizvoda”. To je ujedno općenito ocijenjeno kao druga najbolja opcija.

Utvrđeno je da je pružanje boljih informacija o trajnosti/životnom vijeku proizvoda najbolja opcija za jačanje položaja potrošača u zelenoj tranziciji. To su snažno podržavale organizacije potrošača i građani, ali ne i poduzeća/poslovne organizacije ili poslovna udruženja, koji su podržavali „informiranje o ulozi potrošača u kružnom gospodarstvu i zelenoj tranziciji”.

Ciljano savjetovanje

U ovom savjetovanju, koje je provedeno radi proširivanja povratnih informacija prikupljenih u okviru otvorenog javnog savjetovanja putem interneta, gotovo svi dionici (osim dionika koji su predstavljali industriju) složili su se s mišljenjem da se potrošačima ne pružaju informacije o i. učinku proizvoda na okoliš, ii. životnom vijeku robe, iii. karakteristikama specifičnim za proizvod koje mogu dovesti do ranijeg kvara i iv. dostupnosti rezervnih dijelova u okviru usluge popravka i ažuriranja/nadogradnje softvera, ili da potrošači nemaju dovoljan pristup tim informacijama.

Većina organizacija potrošača smatrala je da su potrošači izloženi „manipulativnom zelenom marketingu” i da u određenoj mjeri dolazi do „prijevremenog zastarijevanja”. Predstavnici industrije uglavnom se nisu slagali s time. Većina skupina dionika smatrala je da je problem i prevelik broj oznaka održivosti.

Telefonsko anketiranje s pomoću računala

Od proizvođača i trgovaca na malo zatraženo je da navedu razmjere utjecaja i troškove uvođenja raznih pravnih zahtjeva u svoju organizaciju. Odgovori za svaki zahtjev bili su sljedeći:

- „Pružanje informacija o aspektima dizajna proizvoda koji mogu uzrokovati njegov raniji kvar” imalo bi najveći utjecaj i bilo bi najskuplje.
- „Jača zaštita potrošača od praksi planiranog (namjernog) zastarijevanja” imala bi najmanji učinak.
- „Obveza pružanja informacija o trajanju komercijalnog jamstva za sve proizvode” i „Obveza izričitog informiranja potrošača o tome da za dani proizvod nije dano komercijalno jamstvo trajnosti” bile bi najjeftinije opcije.

Anketa među potrošačima putem interneta

Anketa je pokazala da se čini da su potrošači otvoreni za sudjelovanje u zelenoj tranziciji. Većina ispitanika nije bila spremna platiti za informacije (npr. putem aplikacije) o trajnosti i mogućnosti popravka „trajne robe”. Otprilike polovina ispitanika navela je da je spremna platiti višu cijenu od prvotne za proizvod koji traje dulje i koji ne treba popravljati, a sličan udio naveo je da je spreman platiti više za identičan proizvod koji traje dulje i zahtijeva manje/razumne popravke. Još veći udio naveo je da je spreman platiti više za identičan proizvod koji je pokriven komercijalnim jamstvom koje bi pokrivalo troškove popravaka. Utvrđeno je da je „percipirana viša cijena ekološki prihvatljivih proizvoda” glavna prepreka koja sprečava potrošače da usvoje održivije ponašanje te da su „pružanje boljih informacija o trajnosti/životnom vijeku proizvoda” i „pružanje boljih informacija o ekološkom i klimatskom otisku u okviru životnog ciklusa proizvoda” najučinkovitije opcije koje bi potrošačima pomogle u odabiru ekološki održivijih proizvoda.

Stručne radionice

Prva radionica

Prikupljeni su stajališta o **razmjerima problema i primjeri učinkovitog djelovanja**. Ta je radionica potvrdila mnoge nalaze iz drugih područja savjetovanja. Utvrđeno je da je opće stajalište da dolazi do manipulativnog zelenog marketinga i da je teško dobiti informacije o trajnosti proizvoda. Izražene su sumnje u to da se proizvodi namjerno dizajniraju tako da se ranije kvare.

Druga radionica

Prikupljena su stajališta **udruženja industrija** o tome kako se digitalna sredstva mogu upotrijebiti za pružanje informacija o proizvodu. Istaknute su neke mogućnosti koje digitalni alati (npr. QR kodovi, e-naljepnice) pružaju za prenošenje obveznih informacija o proizvodu i pojednostavljenje oznaka proizvoda.

Istaknuti su i neki izazovi, posebno za MSP-ove koji bi mogli trebati financijsku potporu za provedbu tih alata te za ranjive potrošače koji im ne mogu pristupiti ili ih ne mogu upotrebljavati.

Treća radionica

Prikupljene su povratne informacije o **opcijama za rješavanje raznih problema**. Sudionici radionice ponovili su mnoge iste točke koje su istaknute u prethodnim aktivnostima savjetovanja te su potvrdili potporu određenim opcijama politike koje se razmatraju.

Četvrta radionica

Na ovoj radionici prikupljena su stajališta **tijela za suradnju u zaštiti potrošača** o izazovima provedbe. Sudionici su istaknuli da je teško dokazati namjeru kad je riječ o planiranom zastarijevanju.

Javna tijela napomenula su da im nedostaje tehničko stručno znanje kako bi mogla provesti tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš te su imala podijeljena mišljenja o tome je li provedba trenutačnih pravila iz Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi učinkovita.

• Procjena učinka

Ovaj se prijedlog temelji na procjeni učinka¹⁷. Komisijin Odbor za nadzor regulative najprije je 5. veljače 2021. iznio negativno mišljenje (sa sveobuhvatnim primjedbama).

Nakon znatne revizije prvotnog nacрта Odbor za nadzor regulative dao je 17. rujna 2021. pozitivno mišljenje s dodatnim primjedbama¹⁸. U Prilogu I. procjeni učinka objašnjeno je kako su primjedbe Odbora za nadzor regulative uzete u obzir.

U procjeni učinka utvrđena su dva problema koja su podijeljena u niz potproblema. Dva su utvrđena problema sljedeća:

- (1) Potrošačima nedostaju pouzdane informacije na prodajnom mjestu kako bi odabrali ekološki održivu potrošnju.
- (2) Potrošači su suočeni sa zavaravajućim poslovnim praksama u pogledu održivosti proizvoda.

¹⁷ SWD(2022) 82.

¹⁸ SEC(2022) 165.

Prvi problem dodatno je podijeljen na potprobleme:

- 1.1. nedostatak pouzdanih informacija o ekološkim obilježjima proizvoda;
- 1.2. nedostatak pouzdanih informacija o životnom vijeku robe;
- 1.3. nedostatak pouzdanih informacija o mogućnosti popravka proizvoda;

Drugi problem dodatno je podijeljen na potprobleme:

- 2.1. potrošačima se prodaju proizvodi koji ne traju onoliko dugo koliko bi mogli trajati ili koliko potrošači očekuju da će trajati („rano zastarijevanje”);
- 2.2. potrošači su suočeni s nejasnim ili slabo potkrijepljenim tvrdnjama o prihvatljivosti za okoliš („manipulativni zeleni marketing”) poduzeća;
- 2.3. potrošači su suočeni s oznakama održivosti i digitalnim informacijskim alatima koji nisu uvijek transparentni ili vjerodostojni.

Za svaki pojedinačni potproblem razmotren je niz opcija politike. Na osnovi analize koja se temeljila na više kriterija, dopunjene (djelomičnom) analizom troškova i koristi, i kvalitativne ocjene proporcionalnosti raznih razmatranih opcija, predložena je kombinacija pet opcija politike kojima se daje prednost za rješavanje tih problema:

- (1) pružanje informacija o postojanju ili nepostojanju proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti i razdoblja u kojem se pružaju besplatna ažuriranja softvera (za rješavanje potproblema 1.2.);
- (2) pružanje ocjene popravljivosti ili drugih relevantnih informacija o popravku, prema potrebi/kada je dostupno (za rješavanje potproblema 1.3.);
- (3) zabrana određenih utvrđenih praksi povezanih s ranim zastarijevanjem (za rješavanje potproblema 2.1.);
- (4) zabrana neutemeljenih općih ili nejasnih tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš i utvrđivanje kriterija za procjenu pravednosti tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš kako bi se osigurala njihova transparentnost i vjerodostojnost u odnosu na potrošače (za rješavanje potproblema 2.2.);
- (5) utvrđivanje kriterija za ocjenu pravednosti oznaka održivosti i digitalnih informacijskih alata kako bi se osiguralo da su transparentni i vjerodostojni za potrošače (za rješavanje potproblema 2.3.).

Potproblem 1.1. (nedostatak pouzdanih informacija o ekološkim obilježjima proizvoda)

Smatralo se da bi uvođenje obveznih zahtjeva za pružanje informacija o ekološkim obilježjima najbolje bilo provesti u okviru sektorskog zakonodavstva jer se predmetna obilježja znatno razlikuju ovisno o kategoriji proizvoda. Stoga u procjeni učinka nije predložena opcija politike kojoj se daje prednost za rješavanje ovog potproblema.

Potproblem 1.2. (nedostatak pouzdanih informacija o životnom vijeku robe)

Opcija kojoj se daje prednost osigurala bi bolju informiranost potrošača o trajnosti robe koju kupuju jer je proizvođačevo komercijalno jamstvo trajnosti odličan pokazatelj trajnosti robe.

Nadalje, obveza trgovaca da informiraju potrošače o duljini jamstva ili nepostojanju jamstva ako je to slučaj potaknula bi trgovce na natjecanje u pogledu pružanja i duljine takvih jamstava, čime bi se neizravno potaknula proizvodnja proizvoda s duljim vijekom trajanja.

Obveza informiranja potrošača o očekivanom vijeku trajanja robe bila je druga opcija koja se razmatrala za rješavanje ovog potproblema. Međutim, ta opcija nije odabrana jer se smatralo da se izračun očekivanog životnog vijeka ne može izvesti na standardiziran način za sve obuhvaćene vrste proizvoda.

Potproblem 1.3. (nedostatak pouzdanih informacija o mogućnosti popravka proizvoda)

Opcija politike kojoj se daje prednost osigurala bi da potrošači na prodajnom mjestu dobiju pouzdane informacije o mogućnosti popravka robe u obliku ocjene popravljivosti, ako takva ocjena postoji za tu određenu kategoriju proizvoda i ako je propisana pravom Unije.

Ako takva ocjena popravljivosti nije primjenjiva ili dostupna, ovom bi se opcijom osiguralo da se potrošačima pružaju druge relevantne informacije o popravku (ako su dostupne), kao što su informacije o dostupnosti rezervnih dijelova (uključujući postupak za njihovo naručivanje) ili priručnici za popravak.

Potproblem 2.1. (proizvodi ne traju onoliko dugo koliko bi trebali)

Opcija kojoj se daje prednost osigurala bi bolju zaštitu potrošača od praksi stavljanja robe ili usluga na tržište za koje se ne otkriva da su osmišljeni tako da zastare prije nego što bi potrošač to mogao očekivati.

Označivanje određenih praksi kao „praksi ranog zastarijevanja” olakšat će provedbene aktivnosti tijela za zaštitu potrošača.

Druga opcija koja se razmatrala za rješavanje ovog potproblema bila je prikupljanje dokaza o ranijim kvarovima proizvoda koje su utvrdila ovlaštena tijela. Međutim, ova opcija nije odabrana jer se smatralo da nije vjerojatno da će potrošačima donijeti znatne koristi.

Potproblem 2.2. (nejasne ili neutemeljene tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš)

Opcija kojoj se daje prednost osigurala bi zaštitu potrošača od manipulativnog zelenog marketinga jer bi subjekti koji iznose takve tvrdnje morali ispuniti određene norme. Time bi se i olakšala provedba tijelima za zaštitu potrošača.

Potproblem 2.3. (nejasne / neutemeljene oznake održivosti / digitalni informacijski alati)

Opcija kojoj se daje prednost osigurala bi zaštitu potrošača od zavaravanja takvim oznakama i alatima.

Druga opcija koja se razmatrala za rješavanje ovog potproblema bila je izdavanje prethodnog odobrenja za oznake održivosti i digitalne informacijske alate putem tijela EU-a. Međutim, ta opcija nije odabrana jer se smatralo da bi opterećenje za trgovce bilo nerazmjerno.

Očekuje se da će se kombinacijom opcija politike kojima se daje prednost dobrobit potrošača povećati za najmanje **12,5–19,4 milijarde EUR** u razdoblju od 15 godina (u prosjeku otprilike **1 milijardu EUR** godišnje). Time će se postići i koristi za okoliš, i to ukupnom uštedom **CO₂e od 5 do 7 MtCO₂e** u razdoblju od 15 godina prema djelomičnoj procjeni.

Istodobno će se poduzeća morati prilagoditi, a očekuje se da će **troškovi** te prilagodbe iznositi **9,1–10,4 milijarde EUR**. To znači da bi prosječni jednokratni trošak **po poduzeću** iznosio **556–568 EUR**, a naknadni godišnji tekući trošak **64–79 EUR** za obuhvaćeno razdoblje. S druge strane, poduzeća će imati vrlo značajne koristi povezane s jednakim uvjetima jer će poduzeća koja trenutačno zavaravaju potrošače morati uskladiti svoje prakse s onima koje su uistinu održive. Očekuje se da će **provedba** opcija kojima javne uprave daju prednost u prosjeku stajati otprilike **440 000 – 500 000 EUR** godišnje po državi članici.

Kako bi se osigurala potpuna usklađenost s drugim Komisijinim inicijativama koje su u pripremi, odlučeno je da se neki elementi opcija politike kojima se daje prednost koje su u procjeni učinka odabrane za rješavanje potproblema 2.2. (nejasne ili neutemeljene tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš) i potproblema 2.3. (nejasne/neutemeljene oznake održivosti/digitalni informacijski alati) neće provoditi u okviru ove inicijative, nego u okviru drugih inicijativa.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Izvješće o provjeri primjerenosti objavljeno 2017. pokazalo je da opće zakonodavstvo EU-a o zaštiti potrošača nije posebno opterećenje, ni u apsolutnom smislu ni u usporedbi s drugim područjima regulacije u EU-u¹⁹. Stoga je, uzmu li se u obzir koristi od zakonodavstva EU-a kojim se štite potrošači i olakšava funkcioniranje jedinstvenog tržišta, u evaluacijama utvrđeno da ono ima tek ograničen opseg u smislu smanjenja opterećenja.

S obzirom na usmjerenost na provedbu i digitalizaciju, nije bilo posebnih zaključaka o doprinosu potrošačkog prava EU-a održivoj potrošnji. Međutim, kad god je to moguće i relevantno, ovaj se instrument temelji na nalazima i zaključcima prikupljenima u okviru te provjere.

- **Temeljna prava**

Prijedlog je u skladu s člankom 38. Povelje o temeljnim pravima, prema kojem je EU dužan osigurati visok stupanj zaštite potrošača. To će se osigurati:

- (a) poboljšanjem pouzdanosti informacija o trajnosti i mogućnosti popravka proizvoda koje se pružaju na prodajnom mjestu i
- (b) suzbijanjem zavaravajućih poslovnih praksi povezanih s manipulativnim zelenim marketingom i upotrebe nepouzdanih i netransparentnih oznaka održivosti i alata za informiranje o održivosti te praksi ranog zastarijevanja.

¹⁹ Više informacija dostupno je u poglavlju 6.2.4. Izvješća o provjeri primjerenosti <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/59332>

Pobližim definiranjem nepoštene poslovne prakse u pogledu iznošenja tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš i upotrebe oznaka održivosti i alata za informiranje o održivosti te ranog zastarijevanja doprinijet će se provedbi članka 16. Povelje, koji jamči slobodu vođenja poslovanja u skladu s pravom Unije te nacionalnim zakonima i praksama.

Naposljetku, jačanjem položaja potrošača kako bi donosili ekološki održivije odluke o kupnji prijedlogom se poštuju pravo na visoku razinu zaštite okoliša i odredba o poboljšavanju kvalitete okoliša utvrđena u članku 37. Povelje.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Prijedlog nema nikakav utjecaj na proračun EU-a.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Komisija će Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti izvješće o primjeni ove Direktive najkasnije pet godine nakon njezina donošenja. U tom izvješću ocijenit će se primjena Direktive.

- **Dokumenti s objašnjenjima (za direktive)**

Budući da se ovim prijedlogom unose posebne izmjene u dvije postojeće direktive, države članice trebaju dostaviti Komisiji tekst posebnih izmjena nacionalnih pravila ili, ako takvih izmjena nema, objasniti kojom se posebnom nacionalnom odredbom već provode izmjene predviđene prijedlogom.

- **Detaljno obrazloženje posebnih pravila u prijedlogu**

Članak 1. – Izmjene Direktive 2005/29/EZ

Člankom 1. prijedloga izmjenjuje se Direktiva 2005/29/EZ ažuriranjem popisa obilježja proizvoda u pogledu kojih se trgovčevo obmanjivanje potrošača može smatrati zavaravajućom radnjom. Na popis radnji koje treba smatrati zavaravajućima uvrštene su i dvije nove poslovne prakse ako potrošače navode ili je vjerojatno da će ih navesti na donošenje odluke o transakciji koju inače ne bi donijeli. Na popis informacija koje treba smatrati bitnima u pogledu određenih poslovnih praksi dodaje se nova stavka, čije izostavljanje može dovesti do toga da se predmetna poslovna praksa smatra zavaravajućom. Nadalje, popis poslovnih praksi koje se smatraju nepoštenima u svim okolnostima proširen je na prakse povezane s ranim zastarijevanjem proizvoda i manipulativnim zelenim marketingom.

Popis obilježja proizvoda u pogledu kojih trgovac ne smije obmanjivati potrošača u članku 6. stavku 1. Direktive 2005/29/EZ izmijenjen je kako bi uključivao „okolišni ili društveni učinak”, „trajnost” i „mogućnost popravka”. Kad je riječ o poslovnim praksama koje se smatraju zavaravajućim radnjama ako potrošače navode ili je vjerojatno da će ih navesti na donošenje odluke o transakciji koju inače ne bi donijeli, u članak 6. stavak 2. Direktive 2005/29/EZ dodane su **dvije dodatne prakse**:

- iznošenje tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš u vezi s budućom okolišnom učinkovitošću bez jasnih, objektivnih i provjerljivih obveza i ciljeva te neovisnog sustava praćenja,
- oglašavanje pogodnosti za potrošače koje se smatraju uobičajenom praksom na relevantnom tržištu,

u članku 7. Direktive 2005/29/EZ popis informacija koje treba smatrati bitnima u pogledu određenih poslovnih praksi, čije izostavljanje može dovesti do toga da se predmetna poslovna praksa smatra zavaravajućom, proširuje se kako bi uključivao sljedeću stavku:

- ako trgovac pruža uslugu u okviru koje se uspoređuju proizvodi, među ostalim putem alata za informacije o održivosti, informacije o metodi usporedbe, proizvodima koji su predmet usporedbe i dobavljačima tih proizvoda te mjere za ažuriranje tih informacija smatraju se bitnima.

U Prilog I. Direktivi 2005/29/EZ dodano je sljedećih **deset dodatnih poslovnih praksi** koje se u svim okolnostima smatraju nepoštenima:

- prikaz oznake održivosti koja se ne temelji na programu certificiranja ili je nisu utvrdila javna tijela,
- iznošenje opće tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš, a da trgovac ne može dokazati priznatu izvrsnu okolišnu učinkovitost relevantnu za tvrdnju,
- iznošenje tvrdnje o prihvatljivosti cjelokupnog proizvoda za okoliš kad se ona zapravo odnosi samo na određeni aspekt proizvoda,
- iznošenje zahtjeva propisanih zakonom za sve proizvode unutar relevantne kategorije proizvoda na tržištu Unije kao razlikovnog obilježja ponude trgovca,
- izostavljanje informacija kojima se potrošač informira da će ažuriranje softvera negativno utjecati na upotrebu robe s digitalnim elementima ili određene značajke te robe, čak i ako se ažuriranjem softvera poboljšava funkcioniranje drugih značajki,
- neinformiranje potrošača o postojanju značajke robe koja je uvedena kako bi se ograničila njezina trajnost,
- tvrdnja da roba ima određenu trajnost u smislu vremena uporabe ili intenziteta, iako to nije slučaj,
- predstavljanje proizvoda kao proizvoda koji se može popraviti, iako to nije slučaj, ili neinformiranje potrošača o tome da se roba ne može popraviti u skladu sa zakonskim zahtjevima,
- navođenje potrošača na zamjenu potrošnog materijala robe ranije nego što bi to bilo potrebno zbog tehničkih razloga,
- izostavljanje informacija o tome da je roba dizajnirana tako da je njezina funkcionalnost ograničena pri upotrebi potrošnog materijala, rezervnih dijelova ili pribora koje nije pružio izvorni proizvođač.

Članak 2. – Izmjene Direktive 2011/83/EU

Člankom 2. prijedloga izmjenjuje se Direktiva 2011/83/EU u pogledu predugovornih informacija koje potrošačima treba pružiti pri sklapanju ugovora na daljinu i izvan poslovnih prostorija te sklapanju ugovora koji nisu ugovori sklopljeni na daljinu ili izvan poslovnih prostorija, posebno u pogledu informacija o trajnosti i mogućnosti popravka robe.

Njime se ta direktiva izmjenjuje i u pogledu informacija s kojima potrošači moraju biti upoznati neposredno prije naručivanja kad je riječ o ugovorima na daljinu koji se sklapaju elektronički.

Kad je riječ o predugovornim informacijama koje potrošačima treba pružiti pri sklapanju ugovora koji nisu ugovori koji se sklapaju na daljinu ili izvan poslovnih prostorija, na popis na temelju članka 5. stavka 1. Direktive 2011/83/EU, koji sadržava informacije koje potrošaču treba pružiti na jasan i razumljiv način, dodano je šest dodatnih stavki.

Tih **šest dodatnih stavki** uključuje:

- informacije o postojanju i duljini proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti za sve vrste robe ako je proizvođač te informacije stavio na raspolaganje,
- informacije o tome da proizvođač nije dostavio nikakve informacije o postojanju proizvođačeva jamstva trajnosti za robu koja koristi energiju,
- informacije o postojanju i duljini razdoblja u kojem se proizvođač obvezuje pružiti ažuriranja softvera za robu s digitalnim elementima,
- informacije o postojanju i duljini razdoblja u kojem se pružatelj sadržaja i usluga obvezuje osigurati ažuriranja softvera za digitalni sadržaj i digitalne usluge,
- ocjenu popravljivosti robe kako je primjenjivo prema pravu Unije,
- ostale informacije o popravku ako ocjena popravljivosti nije dostupna na razini Unije, kao što su informacije o dostupnosti rezervnih dijelova i priručnik za popravak.

Kad je riječ o predugovornim informacijama koje potrošačima treba pružiti pri sklapanju ugovora na daljinu ili izvan poslovnih prostorija, na popis na temelju članka 6. stavka 1. Direktive 2011/83/EU (informacije koje potrošaču treba pružiti na jasan i razumljiv način) dodano je istih šest dodatnih stavki.

Kad je riječ o informacijama s kojima potrošači moraju biti upoznati neposredno prije naručivanja kad je riječ o ugovorima na daljinu koji se sklapaju elektronički, na popis takvih informacija koje treba dostaviti prema članku 8. stavku 2. Direktive 2011/83/EU dodaju se informacije o postojanju i duljini (ili o tome da takve informacije nisu dostavljene, kad je riječ o robi koja koristi energiju) proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o izmjeni direktiva 2005/29/EZ i 2011/83/EU u pogledu jačanja položaja potrošača u zelenoj tranziciji boljom zaštitom od nepoštenih praksi i boljim informiranjem**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
 uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,
 uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
 nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
 uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora²⁰,
 u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
 budući da:

- (1) Kako bi se suzbile nepoštene poslovne prakse koje sprečavaju potrošače da odabiru održivu potrošnju, kao što su prakse povezane s ranim zastarijevanjem robe, zavaravajućim tvrdnjama o prihvatljivosti za okoliš („manipulativni zeleni marketing”), netransparentnim i nevjerodostojnim oznakama održivosti ili alatima za informiranje o održivosti, u potrošačko pravo Unije treba uvesti posebna pravila. To bi nacionalnim nadležnim tijelima omogućilo da djelotvorno suzbijaju takve prakse. Osiguravanjem poštenih tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš potrošači će moći odabrati proizvode koji su istinski bolji za okoliš od konkurentskih proizvoda. Time će se potaknuti tržišno natjecanje koje je usmjereno prema okolišno održivijim proizvodima, čime će se smanjiti negativan utjecaj na okoliš.
- (2) Ta nova pravila trebalo bi uvesti izmjenom članka 6. i 7. Direktive 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²¹ u pogledu poslovnih praksi koje treba smatrati zavaravajućima, i stoga zabranjenima, na temelju ocjene pojedinačnog slučaja, i izmjenom Priloga I. Direktivi 2005/29/EZ dodavanjem određenih zavaravajućih praksi koje se u svim okolnostima smatraju nepoštenima i stoga zabranjenima.

²⁰ SL C , , str. .

²¹ Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća („Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi”) (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.).

- (3) Kako bi se trgovci odvratili od obmanjivanja potrošača u pogledu okolišnog ili društvenog učinka, trajnosti ili mogućnosti popravka njihovih proizvoda, među ostalim u okviru cjelokupnog predstavljanja proizvoda, članak 6. stavak 1. Direktive 2005/29/EZ treba izmijeniti dodavanjem okolišnog ili društvenog učinka, trajnosti i mogućnosti popravka proizvoda na popis glavnih obilježja proizvoda u pogledu kojih se prakse trgovca mogu smatrati zavaravajućima nakon ocjene pojedinačnog slučaja. Trgovci ne bi trebali zavaravati potrošače ni informacijama o društvenoj održivosti proizvoda, na primjer u pogledu radnih uvjeta, priloga u dobrotvorne svrhe ili dobrobiti životinja.
- (4) Tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš, posebno tvrdnje koje se odnose na klimu, u sve se većoj mjeri odnose na buduću učinkovitost u obliku prelaska na ugljičnu ili klimatsku neutralnost, ili sličan cilj, do određenog datuma. Takvim tvrdnjama trgovci stvaraju dojam da potrošači kupnjom njihovih proizvoda doprinose niskougljičnom gospodarstvu. Kako bi se osigurala pravednost i vjerodostojnost takvih tvrdnji, članak 6. stavak 2. Direktive 2005/29/EZ treba izmijeniti kako bi se, nakon ocjene pojedinačnog slučaja, zabranile takve tvrdnje ako nisu popraćene jasnim, objektivnim i provjerljivim obvezama i ciljevima koje je pružio trgovac. Takve bi tvrdnje trebale biti popraćene i neovisnim sustavom praćenja napretka trgovca s obzirom na te obveze i ciljeve.
- (5) Druga potencijalno zavaravajuća poslovna praksa koju treba dodati određenim praksama utvrđenima u članku 6. stavku 2. Direktive 2005/29/EZ jest oglašavanje pogodnosti za potrošače koje su zapravo uobičajena praksa na relevantnom tržištu. Na primjer, ako je izostanak određene kemijske tvari uobičajena praksa na određenom tržištu proizvoda, njezino promicanje kao razlikovne značajke proizvoda moglo bi činiti nepoštenu poslovnu praksu.
- (6) Usporedba proizvoda na temelju njihovih okolišnih ili društvenih aspekata, među ostalim s pomoću alata za informiranje o održivosti sve je češća metoda pri stavljanju proizvoda na tržište. Kako bi se osiguralo da takve usporedbe ne zavaravaju potrošače, treba izmijeniti članak 7. Direktive 2005/29/EZ kako bi se zahtijevalo da se potrošaču pruže informacije o metodi usporedbe, proizvodima koji su predmet usporedbe i dobavljačima tih proizvoda te o mjerama za ažuriranje takvih informacija. Time bi se trebalo osigurati da potrošači pri upotrebi takvih usluga donose utemeljenije odluke o transakciji. Usporedba bi trebala biti objektivna te bi se osobito trebala provoditi tako da se uspoređuju proizvodi koji imaju istu funkciju, primjenjuju opće metode i opće pretpostavke te uspoređuju materijali i provjerljive značajke proizvoda koji se uspoređuju.
- (7) Prikaz oznaka održivosti koje se ne temelje na programu certificiranja ili ih nisu utvrdila javna tijela trebalo bi zabraniti uvrštavanjem takve prakse na popis u Prilogu I. Direktivi 2005/29/EZ. Program certificiranja trebao bi ispunjavati minimalne uvjete u pogledu transparentnosti i vjerodostojnosti. Prikaz oznaka održivosti i dalje je moguć bez programa certificiranja ako je takve oznake utvrdilo javno tijelo ili u slučaju dodatnih oblika izražavanja i prezentiranja hrane u skladu s člankom 35. Uredbe (EU) br. 1169/2011. Ovo pravilo dopunjuje točku 4. Priloga I. Direktivi 2005/29/EZ kojom se zabranjuje tvrditi da je trgovca, njegovu poslovnu praksu ili proizvod odobrilo, preporučilo ili potvrdilo javno ili privatno tijelo, iako to nije slučaj, ili iznositi takvu tvrdnju ako nisu ispunjeni uvjeti za izdavanje odobrenja, preporuke ili dopuštenja.

- (8) Ako prikaz oznake održivosti uključuje komercijalno priopćenje kojim se sugerira ili stvara dojam da proizvod pozitivno utječe ili ne utječe na okoliš ili da je manje štetan za okoliš od konkurentskih proizvoda, i za takvu oznaku održivosti trebalo bi smatrati da čini tvrdnju o prihvatljivosti za okoliš.
- (9) Treba izmijeniti i Prilog I. Direktivi 2005/29/EZ kako bi se zabranilo iznošenje općih tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš koje ne uključuju priznatu izvrsnu okolišnu učinkovitost relevantnu za tvrdnju. Primjeri su takvih općih tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš „pogodno za okoliš”, „ekološki prihvatljivo”, „eko”, „zeleno”, „prijatelj prirode”, „ekološki”, „ekološki ispravno”, „klimatski prihvatljivo”, „nježno za okoliš”, „ugljično prihvatljivo”, „ugljično neutralno”, „ugljično pozitivno”, „klimatski neutralno”, „energetski učinkovito”, „biorazgradivo”, „biobazirano” ili slični navodi te općenitiji navodi kao što su „osviješteno” ili „odgovorno”, koji sugeriraju ili stvaraju dojam da je riječ o proizvodu izvrsne okolišne učinkovitosti. Takve opće tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš trebalo bi zabraniti kad god na istom mediju, kao što je isti reklamni spot, ambalaža proizvoda ili sučelje za internetsku prodaju, nije dokazana izvrsna okolišna učinkovitost ili nije jasno i istaknuto navedena specifikacija tvrdnje. Na primjer, tvrdnja „biorazgradivo”, kad se odnosi na proizvod, bila bi opća tvrdnja, a tvrdnja da se „ambalaža može biorazgraditi kućnim kompostiranjem u roku od mjesec dana” bila bi specifična tvrdnja koja nije obuhvaćena ovom zabranom.
- (10) Izvrsna okolišna učinkovitost može se dokazati usklađenošću s Uredbom (EZ) br. 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća²², službeno priznatim programima dodjele znaka u državama članicama ili usklađenošću s najvišom okolišnom učinkovitošću za određeni okolišni aspekt u skladu s drugim primjenjivim pravom Unije, kao što je klasa A u skladu s Uredbom (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća²³. Predmetna izvrsna okolišna učinkovitost trebala bi biti relevantna za tvrdnju. Na primjer, opća tvrdnja „energetska učinkovitost” mogla bi se iznijeti na temelju izvrsne okolišne učinkovitosti u skladu s Uredbom (EU) 2017/1369. Suprotno tomu, opća tvrdnja „biorazgradivo” ne bi se mogla iznijeti na temelju izvrsne okolišne učinkovitosti u skladu s Uredbom (EZ) br. 66/2010 ako u posebnim kriterijima znaka za okoliš EU-a ne postoje zahtjevi za biorazgradivost koji se odnose na predmetni proizvod.
- (11) Iznošenje tvrdnje o prihvatljivosti cjelokupnog proizvoda za okoliš kad se ona zapravo odnosi samo na određeni aspekt proizvoda još je jedna zavaravajuća poslovna praksa koja bi trebala biti zabranjena u svim okolnostima i stoga dodana na popis u Prilogu I. Direktivi 2005/29/EZ. To bi, na primjer, bio slučaj kad bi se proizvod stavio na tržište kao proizvod „izrađen od recikliranog materijala”, čime bi se stvorio dojam da je cijeli proizvod izrađen od recikliranog materijala iako je zapravo samo ambalaža izrađena od recikliranog materijala.

²² Uredba (EZ) br. 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o znaku za okoliš EU-a (Tekst značajan za EGP) (SL L 27, 30.1.2010., str. 1.).

²³ Uredba (EU) 2017/1369 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2017. o utvrđivanju okvira za označivanje energetske učinkovitosti i o stavljanju izvan snage Direktive 2010/30/EU (SL L 198, 28.7.2017.).

- (12) U Akcijskom planu za kružno gospodarstvo²⁴ predviđena je potreba za utvrđivanjem pravila o tvrdnjama o prihvatljivosti za okoliš s pomoću metoda za mjerenje ekološkog otiska proizvoda i organizacija. Posebnim zakonodavstvom Unije utvrdit će se dodatni zahtjevi u pogledu tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš. Ti novi zahtjevi pridonijet će cilju zelenog plana²⁵ da se kupcima omogući donošenje održivijih odluka i smanjiti rizik od manipulativnog zelenog marketinga pouzdanim, usporedivim i provjerljivim informacijama.
- (13) Trebalo bi zabraniti i iznošenje zahtjeva propisanih zakonom za sve proizvode unutar relevantne kategorije proizvoda na tržištu Unije, uključujući uvezene proizvode, kao razlikovnog obilježja ponude trgovca, i to u svim okolnostima, te bi takvu praksu trebalo dodati na popis u Prilogu I. Direktivi 2005/29/EZ. Ta bi se zabrana mogla primijeniti, na primjer, kad trgovac oglašava da dani proizvod ne uključuje određenu kemijsku tvar, a ta je tvar već zabranjena zakonom za sve proizvode unutar te kategorije proizvoda u Uniji. S druge strane, tom zabranom ne bi trebale biti obuhvaćene poslovne prakse kojima se promiče usklađenost trgovaca ili proizvoda sa zakonskim zahtjevima koji se odnose samo na neke proizvode, ali ne i na druge konkurentne proizvode iste kategorije na tržištu Unije, kao što su proizvodi koji su podrijetlom iz zemalja izvan EU-a.
- (14) Kako bi se poboljšala dobrobit potrošača, izmjenama Priloga I. Direktivi 2005/29/EZ trebalo bi obuhvatiti i nekoliko praksi povezanih s ranim zastarijevanjem, uključujući prakse planiranog zastarijevanja, koje se smatraju poslovnom politikom koja uključuje namjerno planiranje ili dizajniranje proizvoda s ograničenim vijekom trajanja kako bi proizvod prerano zastario ili postao nefunkcionalan nakon određenog vremena. Kupnja proizvoda za koje se očekuje da će trajati dulje nego što zapravo traju štetna je za potrošače. Nadalje, prakse ranog zastarijevanja općenito negativno utječu na okoliš u obliku povećanog materijalnog otpada. Stoga bi se suzbijanjem takvih praksi trebala smanjiti količina otpada, čime bi se doprinijelo održivijoj potrošnji.
- (15) Trebalo bi zabraniti izostavljanje informacija kojima se potrošač informira da će ažuriranje softvera, uključujući sigurnosno ažuriranje, negativno utjecati na upotrebu robe s digitalnim elementima ili određene značajke te robe, čak i ako se ažuriranjem poboljšava funkcioniranje drugih značajki. Na primjer, kad trgovac poziva potrošače da ažuriraju operativni sustav na svojem pametnom telefonu, on će morati informirati potrošača o tome hoće li takvo ažuriranje negativno utjecati na funkcioniranje bilo koje značajke pametnog telefona.
- (16) Trebalo bi zabraniti i neinformiranje potrošača o postojanju značajke robe koja je uvedena kako bi se ograničila njezina trajnost. Na primjer, takva značajka može biti softver koji onemogućuje ili smanjuje funkcionalnost robe nakon određenog vremena ili dio hardvera koji je dizajniran tako da se pokvari nakon određenog vremena. Zabrana izostavljanja informacija kojima se potrošači informiraju o takvim značajkama robe dopunjuje i ne utječe na pravna sredstva dostupna potrošačima u slučaju neusklađenosti robe prema Direktivi (EU) 2019/771 Europskog parlamenta i Vijeća²⁶. Da bi se određena poslovna praksa smatrala nepoštenom, ne bi trebalo biti nužno dokazati da je svrha značajke poticanje na zamjenu predmetne robe. Upotrebu

²⁴ COM(2020) 98 final, 11. ožujka 2020.

²⁵ COM(2019) 640 final, 11. prosinca 2019.

²⁶ Direktiva (EU) 2019/771 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o određenim aspektima ugovora o kupoprodaji robe, izmjeni Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 1999/44/EZ (SL L 136, 22.5.2019., str. 28.).

značajki koje ograničavaju trajnost robe treba razlikovati od proizvodnih praksi u kojima se primjenjuju materijali ili postupci koji su općenito niske kvalitete i koji zbog toga utječu na ograničenu trajnost robe. Neusklađenost robe koja je posljedica primjene materijala ili postupaka niske kvalitete i dalje bi trebala biti uređena pravilima o usklađenosti robe utvrđenima u Direktivi (EU) 2019/771.

- (17) Praksa iznošenja tvrdnje da roba ima određenu trajnost, iako to nije slučaj, još je jedna praksa koju bi trebalo zabraniti u okviru Priloga I. Direktivi 2005/29/EZ. To bi bio slučaj, na primjer, kad bi trgovac informirao potrošače da se očekuje da će perilica rublja trajati određeni broj ciklusa pranja, a stvarna upotreba perilice rublja pokazuje da to nije slučaj.
- (18) Slično tome, Prilog I. Direktivi 2005/29/EZ trebalo bi izmijeniti i kako bi se zabranilo predstavljanje proizvoda tako da se iznose tvrdnje da se proizvod može popraviti, iako to nije slučaj, ili neinformiranje potrošača o tome da se roba ne može popraviti u skladu sa zakonskim zahtjevima.
- (19) Zabrana takvih praksi u odnosu na trajnost i mogućnost popravka u Direktivi 2005/29/EZ pružila bi tijelima za zaštitu potrošača država članica dodatni provedbeni alat za bolju zaštitu interesa potrošača ako trgovci ne poštuju zahtjeve u pogledu trajnosti i mogućnosti popravka robe prema zakonodavstvu Unije o proizvodima.
- (20) Navođenje potrošača na zamjenu potrošnog materijala proizvoda ranije nego što bi to inače bilo potrebno iz tehničkih razloga još je jedna praksa povezana s ranim zastarijevanjem koju bi trebalo zabraniti i dodati na popis u Prilogu I. Direktivi 2005/29/EZ. Takvim se praksama potrošač pogrešno uvjerava da roba više neće biti funkcionalna ako se njezin potrošni materijal ne zamijeni, što ga navodi na kupnju više potrošnog materijala nego što je potrebno. Na primjer, zabranila bi se praksa pozivanja potrošača da, putem postavki pisača, zamijeni spremnike s tintom pisača prije nego što su zapravo prazni kako bi se potaknula kupnja dodatnih spremnika s tintom.
- (21) Prilog I. Direktivi 2005/29/EZ trebalo bi izmijeniti i kako bi se zabranilo izostavljanje informacija kojima se potrošač informira da je roba dizajnirana tako da je njezina funkcionalnost ograničena pri upotrebi potrošnog materijala, rezervnih dijelova ili pribora koje nije pružio izvorni proizvođač. Na primjer, stavljanje na tržište pisača koji su dizajnirani tako da je njihova funkcionalnost ograničena pri upotrebi spremnika s tintom koje nije pružio izvorni proizvođač pisača, a da se potrošač o tome ne informira bilo bi zabranjeno. Takva bi praksa mogla zavarati potrošača tako da ga navede da kupi alternativni spremnik s tintom koji se ne može upotrebljavati za taj pisač, što bi uzrokovalo nepotrebne troškove popravka, tokove otpada ili dodatne troškove zbog obveze upotrebe originalnog potrošnog materijala koje potrošač nije mogao predvidjeti u trenutku kupnje. Slično tome, zabranjeno bi bilo i stavljanje na tržište pametnih uređaja koji su dizajnirani tako da je njihova funkcionalnost ograničena pri upotrebi punjača ili rezervnih dijelova koje nije pružio izvorni proizvođač, a da se potrošač o tome ne informira.
- (22) Kako bi potrošači donosili utemeljenije odluke te kako bi se potaknula potražnja i ponuda trajnije robe, za sve vrste robe trebalo bi prije sklapanja ugovora pružiti određene informacije o trajnosti i mogućnosti popravka proizvoda. Nadalje, kad je riječ o robi s digitalnim elementima, digitalnom sadržaju i digitalnim uslugama, potrošače bi trebalo informirati o razdoblju u kojem je dostupno besplatno ažuriranje

softvera. Stoga bi Direktivu 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća²⁷ trebalo izmijeniti kako bi se potrošačima pružile predugovorne informacije o trajnosti, mogućnosti popravka i dostupnosti ažuriranja. Informacije bi se potrošačima trebale pružati na jasan i razumljiv način te u skladu sa zahtjevima za pristupačnost iz Direktive 2019/882²⁸. Obveza pružanja takvih informacija potrošačima dopunjuje i ne utječe na prava potrošača predviđena u direktivama (EU) 2019/770²⁹ i (EU) 2019/771³⁰ Europskog parlamenta i Vijeća.

- (23) Dobar je pokazatelj trajnosti robe proizvođačevo komercijalno jamstvo trajnosti u smislu članka 17. Direktive (EU) 2019/771. Stoga bi Direktivu 2011/83/EU trebalo izmijeniti kako bi se od trgovaca koji prodaju robu izričito zahtijevalo da, za sve vrste robe, informiraju potrošače o postojanju proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti ako proizvođač takve informacije stavlja na raspolaganje.
- (24) Suprotno očekivanjima potrošača, problem ograničene trajnosti najrelevantniji je za robu koja koristi energiju, odnosno robu čije funkcioniranje ovisi o vanjskom izvoru energije. Potrošači su isto tako najviše zainteresirani za dobivanje informacija o očekivanoj trajnosti te kategorije robe. Zbog toga bi informacije o postojanju proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti za razdoblje dulje od dvije godine trebalo pružati potrošačima samo za tu kategoriju robe.
- (25) Robu koja sadržava komponente koje koriste energiju, ako su te komponente samo pribor i ne doprinose glavnoj funkciji te robe, kao što je ukrasno osvjetljenje za odjeću ili obuću ili električno svjetlo za bicikl, ne bi trebalo smatrati robom koja koristi energiju.
- (26) S obzirom na utvrđeni rok odgovornosti prodavatelja za neusklađenost od minimalno dvije godine u skladu s Direktivom (EU) 2019/771 i činjenicu da do mnogih kvarova na proizvodu dolazi nakon dvije godine, obveza trgovca da informira potrošače o postojanju i trajanju proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti treba se primjenjivati na jamstva za razdoblja dulja od dvije godine.
- (27) Kako bi se potrošačima olakšalo donošenje utemeljene odluke o transakciji pri usporedbi robe prije sklapanja ugovora, trgovci bi trebali informirati potrošače o postojanju i trajanju proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti za cjelokupnu robu, a ne za njezine određene komponente.
- (28) Proizvođač i prodavatelj trebaju i dalje moći slobodno nuditi druge vrste komercijalnih jamstava i postprodajnih usluga bilo kojeg trajanja. Međutim, informacije koje se potrošaču pružaju o takvim drugim komercijalnim jamstvima ili uslugama ne bi smjele zbuniti potrošača u pogledu postojanja i trajanja proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti u trajanju duljem od dvije godine kojim je obuhvaćena cjelokupna roba.

²⁷ Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).

²⁸ Direktiva 2019/882/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (SL L 151, 7.6.2019., str. 70.).

²⁹ Direktiva (EU) 2019/770 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga (SL L 136, 22.5.2019., str. 1.).

³⁰ Direktiva (EU) 2019/771 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o određenim aspektima ugovora o kupoprodaji robe, izmjeni Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 1999/44/EZ (SL L 136, 22.5.2019., str. 28.).

- (29) Kako bi se promicalo tržišno natjecanje između proizvođača u pogledu trajnosti robe s digitalnim elementima, trgovci koji prodaju takvu robu trebali bi informirati potrošače o minimalnom razdoblju u kojem se proizvođač obvezuje pružati ažuriranje softvera za takvu robu. Međutim, kako bi se izbjeglo preopterećenje potrošača informacijama, takve informacije trebalo bi pružati samo kad je to razdoblje dulje od razdoblja proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti jer takvo jamstvo podrazumijeva pružanje ažuriranja, uključujući sigurnosna ažuriranja koja su potrebna radi održavanja potrebnih funkcija i radnih karakteristika robe s digitalnim elementima. Nadalje, informacije o proizvođačevoj obvezi pružanja ažuriranja softvera relevantne su samo ako je kupoprodajnim ugovorom u vezi s robom s digitalnim elementima predviđena jednokratna isporuka digitalnog sadržaja ili digitalne usluge u pogledu koje se primjenjuje članak 7. stavak 3. točka (a) Direktive (EU) 2019/771. Suprotno tomu, ne bi trebalo nametnuti novu obvezu pružanja takvih informacija ako je kupoprodajnim ugovorom predviđena kontinuirana opskrba digitalnim sadržajem ili digitalnom uslugom u određenom razdoblju jer je u članku 7. stavku 3. točki (b) Direktive (EU) 2019/771 za takve ugovore, upućivanjem na članak 10. stavak 2. ili stavak 5., utvrđeno razdoblje u kojem prodavatelj treba osigurati da je potrošač informiran o ažuriranjima i da mu se takva ažuriranja isporučuju.
- (30) Isto tako, trgovci koji nude digitalni sadržaj i digitalne usluge trebali bi informirati potrošače i o minimalnom razdoblju tijekom kojeg se pružatelj digitalnog sadržaja ili digitalne usluge, ako se razlikuje od trgovca, obvezuje na pružanje ažuriranja softvera, uključujući sigurnosna ažuriranja koja su potrebna radi održavanja usklađenosti digitalnog sadržaja i digitalnih usluga. Informacije o obvezi pružatelja sadržaja ili usluge da pruža ažuriranja softvera relevantne su samo ako je kupoprodajnim ugovorom predviđena jednokratna isporuka ili niz pojedinačnih isporuka u pogledu kojih se primjenjuje članak 8. stavak 2. točka (b) Direktive 2019/770. Suprotno tomu, ne bi trebalo nametnuti novu obvezu pružanja takvih informacija ako je ugovorom predviđena kontinuirana opskrba u određenom razdoblju jer je u članku 8. stavku 2. točki (a) Direktive (EU) 2019/770 za takve ugovore utvrđeno razdoblje u kojem trgovac treba osigurati da je potrošač informiran o ažuriranjima i da mu se takva ažuriranja isporučuju.
- (31) Kako bi se potrošačima omogućilo da donesu utemeljenu odluku o transakciji i odaberu robu koju je lakše popraviti, trgovci bi prije sklapanja ugovora trebali za sve vrste robe, prema potrebi, navesti ocjenu popravljivosti robe koju je naveo proizvođač u skladu s pravom Unije.
- (32) Prema članku 5. stavku 1. točki (e) i članku 6. stavku 1. točki (m) Direktive 2011/83/EU trgovci su prije obvezivanja potrošača ugovorom dužni informirati potrošača o postojanju i uvjetima postprodajnih usluga, uključujući usluge popravka, ako se takve usluge pružaju. Osim toga, kako bi se osiguralo da su potrošači dobro informirani o mogućnosti popravka robe koju kupuju, ako ocjena popravljivosti nije utvrđena u skladu s pravom Unije, trgovci bi za sve vrste robe trebali osigurati druge relevantne informacije o popravku koje je proizvođač stavio na raspolaganje, kao što su informacije o dostupnosti rezervnih dijelova i priručnik za upotrebu i popravak.

- (33) Trgovci bi trebali informirati potrošače o postojanju i trajanju proizvođačeva komercijalnog jamstva trajnosti, minimalnom razdoblju u kojem se pružaju ažuriranja i informacijama o popravku, osim o ocjeni popravljivosti, kad proizvođač ili pružatelj digitalnog sadržaja ili digitalne usluge, ako se razlikuje od trgovca, stavlja relevantne informacije na raspolaganje. Točnije, kad je riječ o robi, trgovac bi potrošačima trebao prenijeti informacije koje je proizvođač pružio trgovcu ili namjeravao na neki drugi način učiniti dostupnima potrošaču prije sklapanja ugovora tako da ih naznači na samom proizvodu, njegovoj ambalaži ili oznakama i naljepnicama koje bi potrošač obično pročitao prije sklapanja ugovora. Od trgovca se ne bi trebalo zahtijevati da aktivno traži takve informacije od proizvođača, na primjer, na internetskim stranicama o određenom proizvodu.
- (34) Direktive 2005/29/EZ i 2011/83/EU i dalje bi trebale funkcionirati kao „sigurnosna mreža” tako što osiguravaju održavanje visoke razine zaštite potrošača u svim sektorima te dopunjuju pravo Unije za posebne sektore i proizvode koje ima prednost u slučaju proturječja.
- (35) Budući da ciljeve ove Direktive, odnosno omogućivanje donošenja utemeljenijih odluka potrošača o transakciji radi promicanja održive potrošnje, uklanjanje praksi koje su štetne za održivo gospodarstvo i odvrćaju potrošače od odabira održive potrošnje te osiguravanje bolje i dosljedne primjene pravnog okvira Unije o potrošačima, ne mogu dostatno ostvariti države članice pojedinačno, nego se oni zbog prirode problema koji zahvaća cijelu Uniju mogu na bolji način ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti kako je utvrđeno u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.
- (36) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjima³¹, države članice obvezale su se da će u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama za prenošenje priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se objašnjava veza između dijelova Direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. U pogledu ove Direktive, zakonodavac smatra opravdanim dostavljanje takvih dokumenata.

³¹ SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Izmjene Direktive 2005/29/EZ

Direktiva 2005/29/EZ mijenja se kako slijedi:

(1) u članku 2. dodaju se sljedeće točke od (o) do (y):

„(o) „tvrdnja o prihvatljivosti za okoliš” znači svaka poruka ili prikaz, koji nisu obvezni prema pravu Unije ili nacionalnom pravu, uključujući tekstualni, slikovni, grafički ili simbolički prikaz, u bilo kojem obliku, uključujući oznake, imena brendova, imena poduzeća ili proizvoda, u kontekstu komercijalne komunikacije, u kojima se navodi ili implicira da proizvod ili trgovac pozitivno utječe ili ne utječe na okoliš ili da je manje štetan za okoliš od drugih proizvoda ili trgovaca ili da je poboljšao svoj utjecaj tijekom vremena;

(p) „izričita tvrdnja o prihvatljivosti za okoliš” znači tvrdnja o prihvatljivosti za okoliš koja je u tekstualnom obliku ili sadržana na oznaci održivosti;

(q) „opća tvrdnja o prihvatljivosti za okoliš” znači svaka izričita tvrdnja o prihvatljivosti za okoliš, koja se ne nalazi na oznaci održivosti, u okviru koje specifikacija tvrdnje nije jasno i istaknuto navedena na istom mediju;

(r) „oznaka održivosti” znači svaki dobrovoljni zaštitni znak, znak kvalitete ili istovjetan znak, javni ili privatni, kojim se nastoji izdvojiti i promicati proizvod, postupak ili poslovanje s obzirom na okolišne ili društvene aspekte ili oboje. To ne obuhvaća nijednu obveznu oznaku koja se zahtijeva u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom;

(s) „program certificiranja” znači program provjere treće strane koji je otvoren pod transparentnim, poštenim i nediskriminirajućim uvjetima za sve trgovce koji su voljni i sposobni ispuniti zahtjeve programa, kojim se potvrđuje da je proizvod u skladu s određenim zahtjevima i u okviru kojeg je praćenje usklađenosti objektivno i utemeljeno na međunarodnim, Unijinim ili nacionalnim standardima i postupcima, a provodi ga strana neovisna i od vlasnika programa i od trgovca;

(t) „alat za informiranje o održivosti” znači softver, uključujući internetske stranice, dio internetske stranice ili aplikacije kojima upravlja trgovac ili kojima se upravlja u njegovo ime, koji potrošačima pruža informacije o okolišnim ili društvenim aspektima proizvoda ili usporedbu proizvoda u pogledu tih aspekata;

(u) „priznata izvrsna okolišna učinkovitost” znači okolišna učinkovitost koja je u skladu s Uredbom (EZ) 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća*, službeno priznatim nacionalnim ili regionalnim programima dodjele znaka za okoliš tipa I. prema normi EN ISO 14024 u skladu s člankom 11. Uredbe (EZ) br. 66/2010 ili najviša okolišna učinkovitost u skladu s drugim primjenjivim pravom Unije;

(v) „trajnost” znači trajnost kako je definirana u članku 2. točki 13. Direktive (EU) 2019/771 Europskog parlamenta i Vijeća**;

(w) „ažuriranje softvera” znači besplatno ažuriranje, uključujući sigurnosno ažuriranje, koje je potrebno radi održavanja usklađenosti robe s digitalnim elementima, digitalnog sadržaja i digitalnih usluga u skladu s direktivama (EU) 2019/770 i (EU) 2019/ 771;

(x) „potrošni materijal” znači svaka komponenta robe koja se stalno troši i koju je potrebno zamijeniti da bi roba funkcionirala kako je predviđeno;

(y) „funkcionalnost” znači funkcionalnost kako je definirana u članku 2. točki 9. Direktive (EU) 2019/771.

* Uredba (EZ) br. 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o znaku za okoliš EU-a (SL L 27, 30.1.2010., str. 1.).

** Direktiva (EU) 2019/771 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2019. o određenim aspektima ugovora o kupoprodaji robe, izmjeni Uredbe (EU) 2017/2394 i Direktive 2009/22/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 1999/44/EZ (SL L 136, 22.5.2019., str. 28.).”;

(2) Članak 6. mijenja se kako slijedi:

(a) u stavku 1. točka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) glavna obilježja proizvoda kao što su njegova raspoloživost, pogodnosti, rizici, izvedba, sastav, okolišni ili društveni učinak, pripadajući pribor, trajnost, mogućnost popravka, postprodajne usluge za korisnike, metoda i datum proizvodnje odnosno nabave, isporuka, spremnost za uporabu, korištenje, količina, specifikacija, zemljopisno odnosno trgovačko podrijetlo, rezultati koji se očekuju od njegove uporabe odnosno rezultati i materijalna obilježja testova ili kontrola provedenih na proizvodu.”;

(b) u stavku 2. dodaju se sljedeće točke (d) i (e):

„(d) iznošenje tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš u vezi s budućom okolišnom učinkovitošću bez jasnih, objektivnih i provjerljivih obveza i ciljeva i bez neovisnog sustava praćenja;

(e) oglašavanje pogodnosti za potrošače koje se smatraju uobičajenom praksom na relevantnom tržištu.”

(3) u članku 7. dodaje se sljedeći stavak 7.:

„7. Ako trgovac pruža uslugu u okviru koje se uspoređuju proizvodi, među ostalim putem alata za informacije o održivosti, informacije o metodi usporedbe, proizvodima koji su predmet usporedbe i dobavljačima tih proizvoda te mjere koje su uspostavljene radi održavanja ažurnosti tih informacija smatraju se bitnima.”;

(4) Prilog I. mijenja se u skladu s Prilogom ovoj Direktivi.

Članak 2.

Izmjene Direktive 2011/83/EU

Direktiva 2011/83/EU mijenja se kako slijedi:

(1) Članak 2. mijenja se kako slijedi:

(a) umeće se sljedeća točka 3.a:

„(3.a) „roba koja koristi energiju” znači svaka roba koja ovisi o korištenju energije (električne energije, fosilnih goriva i energije iz obnovljivih izvora) kako bi funkcionirala kako je predviđeno;”;

(b) umeću se sljedeće točke od 14.a do 14.e:

„(14.a) „komercijalno jamstvo trajnosti” znači proizvođačevo komercijalno jamstvo trajnosti iz članka 17. Direktive (EU) 2019/771, prema kojem je proizvođač tijekom cijelog razdoblja tog jamstva izravno odgovoran potrošaču za popravak ili zamjenu robe;

(14.b) „trajnost” znači trajnost kako je definirana u članku 2. točki 13. Direktive (EU) 2019/771;

(14.c) „proizvođač” znači proizvođač kako je definiran u članku 2. točki 4. Direktive (EU) 2019/771;

(14.d) „ocjena popravljivosti” znači ocjena koja označuje mogućnost popravka robe na temelju metode utvrđene u skladu s pravom Unije;

(14.e) „ažuriranje softvera” znači besplatno ažuriranje, uključujući sigurnosno ažuriranje, koje je potrebno radi održavanja usklađenosti robe s digitalnim elementima, digitalnog sadržaja i digitalnih usluga u skladu s direktivama (EU) 2019/770 i (EU) 2019/771;”;

(2) u članku 5. stavak 1. mijenja se kako slijedi:

(a) umeću se sljedeće točke od (ea) do (ed):

„(ea) za svu robu, informacije, ako ih je proizvođač stavio na raspolaganje, o komercijalnom jamstvu trajnosti kao pogodnosti robe i njegovu trajanju u jedinicama vremena ako jamstvo obuhvaća cjelokupnu robu i razdoblje dulje od dvije godine;

(eb) za robu koja koristi energiju, ako proizvođač ne stavlja na raspolaganje informacije iz točke (ea), informacije o tome da proizvođač nije pružio informacije o postojanju komercijalnog jamstva trajnosti za razdoblje dulje od dvije godine. Te informacije moraju biti barem jednako istaknute kao i sve druge informacije o postojanju i uvjetima postprodajnih usluga i komercijalnih jamstava pruženih u skladu s točkom (e);

(ec) za robu s digitalnim elementima, ako proizvođač stavlja na raspolaganje takve informacije, minimalno razdoblje u jedinicama vremena u kojem proizvođač pruža ažuriranja softvera, osim ako je ugovorom predviđena

kontinuirana opskrba digitalnim sadržajem ili digitalnom uslugom u određenom razdoblju. Ako su pružene informacije o postojanju komercijalnog jamstva trajnosti u skladu s točkom (ea), informacije o ažuriranjima pružaju se ako se ta ažuriranja isporučuju u razdoblju duljem od razdoblja obuhvaćenog komercijalnim jamstvom trajnosti;

(ed) za digitalni sadržaj i digitalne usluge, ako se pružatelj sadržaja ili usluge razlikuje od trgovca i stavlja na raspolaganje takve informacije, minimalno razdoblje u jedinicama vremena u kojem pružatelj sadržaja ili usluge pruža ažuriranja softvera, osim ako je ugovorom predviđena kontinuirana opskrba digitalnim sadržajem ili digitalnom uslugom u određenom razdoblju;”

(b) dodaju se sljedeće točke (i) i (j):

„(i) prema potrebi, ocjenu popravljivosti robe;

(j) ako točka (i) nije primjenjiva, informacije koje je proizvođač stavio na raspolaganje o dostupnosti rezervnih dijelova, uključujući postupak njihove narudžbe, te o dostupnosti priručnika za upotrebu i popravak.”;

(3) u članku 6. stavak 1. mijenja se kako slijedi:

(a) umeću se sljedeće točke od (ma) do (md):

„(ma) za sve vrste robe, informacije, ako ih je proizvođač stavio na raspolaganje, o komercijalnom jamstvu trajnosti kao pogodnosti robe i njegovu trajanju u jedinicama vremena ako jamstvo obuhvaća cjelokupnu robu i razdoblje dulje od dvije godine;

(mb) za robu koja koristi energiju, ako proizvođač ne stavlja na raspolaganje informacije iz točke (ma), informacije o tome da proizvođač nije pružio informacije o postojanju komercijalnog jamstva trajnosti za razdoblje dulje od dvije godine. Te informacije moraju biti barem jednako istaknute kao i sve druge informacije o postojanju i uvjetima postprodajnih usluga i komercijalnih jamstava pruženih u skladu s točkom (m);

(mc) za robu s digitalnim elementima, ako proizvođač stavlja na raspolaganje takve informacije, minimalno razdoblje u jedinicama vremena u kojem proizvođač pruža ažuriranja softvera, osim ako je ugovorom predviđena kontinuirana opskrba digitalnim sadržajem ili digitalnom uslugom u određenom razdoblju. Ako su pružene informacije o postojanju komercijalnog jamstva trajnosti u skladu s točkom (ma), informacije o ažuriranjima pružaju se ako se ta ažuriranja isporučuju u razdoblju duljem od razdoblja obuhvaćenog komercijalnim jamstvom trajnosti;

(md) za digitalni sadržaj i digitalne usluge, ako se pružatelj sadržaja ili usluge razlikuje od trgovca i stavlja na raspolaganje takve informacije, minimalno razdoblje u jedinicama vremena u kojem pružatelj sadržaja ili usluge pruža ažuriranja softvera, osim ako je ugovorom predviđena kontinuirana opskrba digitalnim sadržajem ili digitalnom uslugom u određenom razdoblju;”

(b) dodaju se sljedeće točke (u) i (v):

„(u) prema potrebi, ocjenu popravljivosti robe;

(v) ako točka (u) nije primjenjiva, informacije koje je proizvođač stavio na raspolaganje o dostupnosti rezervnih dijelova, uključujući postupak njihove narudžbe, te o dostupnosti priručnika za upotrebu i popravak.”;

(4) U članku 8. stavku 2. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Ako ugovorom na daljinu koji treba biti sklopljen elektroničkim sredstvom potrošač preuzima obvezu plaćanja, trgovac potrošaču jasno i očito daje na znanje, i to neposredno prije nego što potrošač pošalje svoju narudžbu, informacije predviđene u članku 6. stavku 1. točkama (a), (e), (ma), (mb), (o) i (p).”.

Članak 3.

Izvješća Komisije i preispitivanje

Komisija podnosi izvješće o primjeni ove Direktive Europskom parlamentu i Vijeću najkasnije do *[pet godine nakon donošenja]*.

Tom se izvješću, prema potrebi, prilažu relevantni zakonodavni prijedlozi.

Članak 4.

Prenošenje

1. Države članice najkasnije do *[18 mjeseci nakon donošenja]* donose i objavljuju zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

One primjenjuju te odredbe od *[24 mjeseca nakon donošenja]*.

Kad države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje pri njihovoj službenoj objavi. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 5.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 6.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Europski parlament
Predsjednica*

*Za Vijeće
Predsjednik*